

**Овчіннікова О. Г.,**  
*старший викладач кафедри іноземних мов,  
Київський національний економічний університет  
імені Вадима Гетьмана,  
Київ, Україна*

**Недільченко С. Б.,**  
*старший викладач кафедри іноземних мов,  
Київський національний економічний університет  
імені Вадима Гетьмана,  
Київ, Україна*

## **ПОЛІТИКА ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ЯК ПОЛІТИКА РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ У ВИЩІЙ ОСВІТІ В УКРАЇНІ**

У сучасному українському суспільстві проблеми розвитку гендерної політики держави і залучення її в демократичний процес актуалізувалися внаслідок різноманіття політичних процесів, що відбуваються в інституціоналізації і впровадження в масову свідомість позитивних демократичних чинників і процедур [1, с. 11].

Конституція України гарантує громадянам права та свободи, включаючи гендерну рівність, що зазначена у ст. 24 «громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом» [2].

Сутність розвитку суспільства в контексті забезпечення гендерної рівності – це гендерна справедливість, яка передбачає рівноправність і справедливість у розподілі благ та відповідальності між жінками і чоловіками [3]. Сьогодні проблема гендерної нерівності загалом та у сфері вищої освіти, зокрема, стає все більш актуальною не лише для України, а й для світової спільноти [4, с. 110].

Вища освіта в Україні стала тим механізмом, що сформував нове ставлення до наукового осмислення гендерної теорії та практики. Вища освіта, є чинником, що забезпечує висхідну соціальну мобільність. Однаковий доступ до здобуття професій, засвоєння принципів гендерної рівності та недопустимості дискримінації під час здобуття освіти є основою для досягнення гендерної рівності, також і у сфері праці [5]. На сьогоднішній день вища освіта є запорукою рівноцінного розвитку людини незалежно від її статі, створює умови для розвитку особистісного, громадянського та професійного вибору [6]. Водночас, положення Закону України «Про вищу освіту» не містить поняття гендерної рівності [7].

Гендерна рівність – це рівна оцінка суспільством подібності й відмінності між жінками і чоловіками, різних соціальних ролей, які вони виконують [8, с.13].

Таким чином, впровадження положень державної гендерної політики у сфері вищої освіти видається вкрай актуальним питанням. У контексті наближення законодавства України до законодавства ЄС, вища освіта має формуватися на основі демократичних принципів рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Україна, за даними рейтингу конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ), входить у перші 20 країн по поширенню вищої освіти [9, с. 22].

Важливим інструментом для урегулювання сформованих гендерних специфікацій у сфері освіти є гендерний підхід, який виступає головним механізмом досягнення гендерної рівності та затвердження рівних можливостей для самореалізації кожної особистості [10, с.40].

Відповідно до євроінтеграційного курсу України, підтримання політики в питаннях рівності усіх людей незалежно від статі чи інших ознак було прийнято низку нормативно-

правових актів, а саме: Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Стратегію впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року», яка визначає базові принципи та завдання державної політики гендерної рівності та недискримінації в освіті [11].

Враховуючи вище наведене, доцільно зробити наступні висновки. Державна політика гендерної рівності в сфері вищої освіти виступає складовою частиною соціальної політики держави. Мета політики гендерної рівності в сфері вищої освіти полягає у забезпеченні рівних прав і можливостей для жінок і чоловіків, усуненні гендерної дискримінації та подолання стереотипів за ознакою статі. Політика гендерної рівності в сфері вищої освіти має базуватись на принципах забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, поваги до людської гідності та недискримінації, розширення міжнародної співпраці у напрямі забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Впровадження основоположних принципів гендерної політики держави у сфері вищої освіти, дотримання рівності прав чоловіків та жінок є суттєвим підґрунтям на шляху до інтеграції України в європейський простір, що буде сприяти формуванню демократичного суспільства. У цьому контексті, доцільно погодитись із думкою С. Вихор, у тому, що гендерний компонент є у сфері вищої освіти, стає новою філософією осмислення соціальної дійсності [3]. Водночас, незважаючи на наявність нормативно-правових актів у зазначеній сфері, проблема інтеграції гендерної складової в освітню сферу залишається недостатньо вирішеною. З метою посилення ролі гендерної рівності у сфері вищої освіти, на нашу думку, доцільно внести доповнення до Закону України «Про вищу освіту» поняттям «гендерної рівності у вищому навчальному закладі».

#### Список використаних джерел:

1. Перевізник В.М. Механізми розвитку гендерної політики держави: Дис. на здобуття наукового ступеня к. н. з держ. управління. 25.00.02. Харків. 2021. 198 с.
2. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Вихор С. Законодавче забезпечення гендерної рівності в освітньому просторі України. URL: [http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/17085/1/4\\_Svitlana\\_VYKhOR.pdf](http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/17085/1/4_Svitlana_VYKhOR.pdf)
4. Царенко І.О. Гендерна політика у сфері вищої освіти: проблеми нерівності та шляхи їх вирішення. *Актуальні проблеми секторальної економіки*. №3 (19), 2015. С. 110–117.
5. Марценюк Т. Гендерна рівність у вищій освіті Німеччини: як втілюють політику рівних прав і можливостей. URL: <https://povaha.org.ua/henderna-rivnist-u-vyschij-osviti-nimechchyny-yak-vtilyuyut-polityku-rivnyh-prav-i-mozhlyvostej/>
6. Ковальова О.В. Сутність гендерної політики у сфері освіти та науки. *Юридичний науково-електронний журнал*. № 4. 2004. С. 74–77.
7. Про вищу освіту: Закон України від 1. 07.2014 № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37–38. Ст. 2004.
8. Кравець В. П. Гендерні дослідження: прикладні аспекти: моногр. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан. 2013. 448 с.
9. Артеменко Л., Пічугіна М. Вища освіта в Україні: інституційні деформації. *Вісник АПСВТ*. 2019. № 4. С. 22-27.
10. Гонюкова Л. В. Освітня складова впровадження гендерної рівності Гендерна політика міст: історія і сучасність. Вип. 4: матер. III міжн. наук.-практ. конф.: наук. зб. Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. 2013. С. 40-45.
11. Про схвалення Концепції комунікації у сфері гендерної рівності: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1128-2020-%D1%80#n8>